www.snnovine.com

Број 39. ▪ Будимпешта, 24. септембар 2015. ▪ VII година

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ

2. СТРАНА

Корак ближе будућој школи у Сегедину

Почео Месец српске културе

6. СТРАНА

8. СТРАНА

Награда за Николу Станојева

Унапређена сарадња Срба у Подунављу

4. СТРАНА

АКТУЕЛНО

Септембарско заседање кровног тела Срба у Мађарској

Корак ближе будућој српској школи у Сегедину

На првој јесењој седници Скупштине Самоуправе Срба у Мађарској, одржаној у Дому културе у Калазу, донет је низ одлука значајних за положај и свакодневни живот српске заједнице. Поред осталог, предузети су нови кораци ка оснивању српске школске установе у Сегедину

На почетку скупа одржаног 12. септембра, којим је председавала Вера Пејић-Сутор, председница ССМ-а, делегате је поздравио и градоначелник Калаза Ласло Роган и при том указао на успешну сарадњу градских власти са Српском народносном самоуправом у Калазу, на челу са Петром Крунићем. Градоначелник, а потом и директор Дома културе, навели су и конкретне примере остваривања те сарадње и изразили жељу да се она и убудуће развија у позитивном правцу.

У оквиру разматрања услова за модификацију буџета ССМ-а и њених институција за прву половину 2015. године, краћи извештај поднела је шефица рачуноводства Силвија Олах-Етвеш. Димитрије Ластић је саопштио делегатима да је Финансијско-контролна комисија подржала предлог за измену буџета, након чега је Скупштина једногласно усвојила предлог.

Прихваћен је и извештај о буџету земаљске српске самоуправе и њених институција за прву половину 2015. године, који је такође образложила госпођа Олах-Етвеш, док је позитивно мишљење Финансијско-контролне комисије изнео Димитрије Ластић.

У наставку седнице, усвојене су допуне документа који регулише обезбеђивање исхране у васпитно-образовним установама од јавног значаја. Образложење су изнели господин Ластић и председница Одбора за школство Јелена Вукајловић-Краус, а у разговору на ову тему учествовала је и др Јованка Ластић.

Она је истакла да је у овој школској години проширен круг деце која имају право бесплатно да се хране.

– Свега петоро ђака у Ловри ће плаћати исхрану, а и у Пешти је повећан број деце која имају право на бесплатно школовање. За следећу календарску годину је потребно урадити ревизију ових трошкова. Уколико се испоштују сва законска правила о квалитету и разноврсности хране, трошкови су знатно већи – упозорила је др Јованка Ластић.

Установљен је износ новчане накнаде за исхрану ученика у Српској основној школи и гимназији „Никола Тесла" и њеној подружници у Ловри, као и у батањској Српској основној школи. Уједно су директори ових установа овлашћени да склопе уговоре са установама специјализованим за припремање, односно набавку хране за ученике.

У оквиру тачке дневног реда у којој је расправљано о просторним проблемима и смештају будимпештанског Српског забавишта, др Ластић је констатовала да је вртић ову школску годину отпочео у старим просторијама, које не одговарају овој намени.

– Педесетак деце је тренутно смештено у неадекватним просторијама, тако да су све примедбе које су надлежни државни органи имали раних година, и даље актуелне – рекла је директорка.

Пошто је овај проблем и после две године остао нерешен, она је позвала Скупштину да овласти председницу ССМ-а и њу, као директора школе, да интензивирају преговоре са властима по овом питању, што су делегати и учинили.

Како је истакнуто, досадашњи преговори, укључујући и оне на заједничкој седници владе, нису уродили плодом. По мишљењу др Јованке Ластић, претпоставља се да је спорно питање ко ће сносити финансијске трошкове за обезбеђење одговарајућих услова за функционисање забавишта. Наговештаја да ће ускоро бити настављен рад Мешовите комисије за мањине још нема, што знатно отежава ситуацију.

– Понуђена некретнина у Дамјанич улици би била најбоље решење, јер је корисни простор знатно већи. С друге стране, предност идеје о преузимању дела зграде у којој је смештено мађарско забавиште, јесте очување физичке целовитости српске школске установе у Будимпешти.

У делу седнице у којем је било речи о куповини некретнине у Батањи, у циљу проширења тамошње Српске основне школе и забавишта, говорила је Вера Пејић-Сутор и при том објаснила потребу предузимања оваквог корака. Позитиван став о томе изнели су Јелена Вукајловић-Краус и Димитрије Ластић, у име два одбора на чијем су челу, а истог мишљења били су и остали чланови скупштине, што је потврђено гласањем.

Област школства била је на скупштинској седници заступљена и темом која се тиче прибављања некретнине за оснивање српске васпитно-образовне институције у Сегедину. С тим у вези, Борислав Рус је предложио израду пројекта изводљивости развоја образовања на југу Мађарске, како би се установиле потребе деце и родитеља, односно могућности за реализацију овог пројекта.

Он је изнео мишљење да би пре прихватања понуде за зграду будуће школе, требало чути став стручњака, који би оценили стање зграде и њену функционалност за ове потребе.

СТАНОВНИЦИ КАЛАЗА ПРОСЛАВИЛИ ДАН ГРАДА

Док су чланови Скупштине Самоуправе Срба у Мађарској заседали у градском Дому културе, испод прозора су у салу допирали звуци пригодне музике и празничног расположења. Разлог славља у дворишту је био *Дан града*, који је Калаз прослављао управо тога дана.

– Манифестација *Дан града* датира од пре 7-8 година, када је Калаз постао град. Био сам члан локалне месне самоуправе, када је овај обичај уведен. Прве године уприличена је предаја градског кључа градоначелнику Калаза, па је тада први пут организован програм *Дан града* – сећа се Петар Крунић, председних Српске народносне самоуправе у Калазу и потпредседник земаљске српске самоуправе.

– Била је то дводневна манифестација која је одржавана током викенда. Суботом су извођени разноврсни програми за децу и одрасле. Било је фолклора, музике, постављена је бина, а увече је следио бал и трајао до ситних сати. Други дан је био посвећен гастрономији, па су цивилне организације из Калаза, представници мањина и неки појединци припремали своје специјалитете. Тада смо и ми Срби, и Немци, представили наше традиционалне кулинарске специјалитете. Међутим, сада смо гастрономску манифестацију одвојили од прославе *Дана града*, који сада траје један дан и завршава се ватрометом који људи воле. Нормално је да присуствујемо *Дану града* као гости, а активно учешће смо узели на Гастрономском дану, који је одржан пре око месец дана.

Гастрономски дан је, како истиче наш саговорник, сада посебна приредба, на коју Калазлије већ трећу годину позивају и грађане из суседних места.

– Онај ко је расположен да се придружи, тај се и одазове. То је један леп догађај, на који сви радо долазе. Ове године смо спремали паприкаш и пекли прасе на ражњу, а кували смо заједно са члановима КУД-а „Рузмарин" – каже за СНН Петар Крунић.

– Први потез је куповина, односно прибављање некретнине, а следи њено опремање и обезбеђење кадрова, па су то разлози више за студију изводљивости, у коју треба укључити људе из региона. Најважнији посао ће ипак бити анимирање родитеља да упишу децу у будућу школу, што ће изискивати ширу друштвену акцију – нагласила је др Јованка Ластић.

Скупштина је одлучила да подржи овај предлог, односно да председница земаљске самоуправе задужи Педагошки и методолошки центар да, у сарадњи са саветником за јужну регију, до следеће седнице изради студију изводљивости овог пројекта.

Питање увођења видео надзора у ходницима земаљске самоуправе изазвало је дужу полемику него што се на почетку очекивало. На питање зашто је та пракса уведена, госпођа Пејић-Сутор је рекла да је то била нужна мера, ријe користе и особе које немају никаквог посла у њима.

Нада Ђурић је рекла да је оваква врста обезбеђења у принципу позитивна. Подсетила је да је на прошлој седници речено да су камере постављене и да тада нико од делегата није имао ништа против те праксе.

Позивајући се на „различите приче у заједници", Душан Вуковић је затражио да буде саопштено шта је све снимљено до сада и да ли је то што је снимљено потом уништено. Према речима Вере Пејић-Сутор, та питања су регулисана правилником који је понуђен на усвајање, а у наставку седнице и прихваћен.

Делегати су модификовали правилник о додељивању Светосавске награде и Повеље „Сава Текелија". Како је рекао Петар Крунић, до сада је било различитих идеја о томе колико особа може добити ову награду и под којим условима, па је било потребно дефинисати ова питања. Игор Рус је изнео предлог да се сваке године доделе максимално две награде и две повеље, уз могућност да не буде додељена ниједна, а тог мишљења је био и господин Крунић.

Др Јованка Ластић:

ЗАКОНСКА ПРАВА ГРАЂАНА НЕ ЗАВИСЕ ОД НАШИХ (НЕ)СИМПАТИЈА ПРЕМА ЊИМА

Укључујући се у разговор поводом захтева појединих чланова *Српског форума*, везаних за резултате конкурса за главног уредника *Српских недељних новина*, др Јованка Ластић је рекла да споменути чланови Скупштине треба да раздвоје личне симпатије или антипатије које можда имају према кандидату који је изабран на позицију главног уредника, од законских права која му припадају. Напоменула је да се треба помирити са тим да се законска права грађана и могуће личне симпатије или пак несимпатије које појединци имају према њима, у пракси често не поклапају. С тим у вези, она је кроз низ примера указала на казне које закон предвиђа за поједине видове дискриминације. Такође је упозорила да би, ако се присутна пракса настави и уколико се особа која је на такав начин третирана обрати суду, поједини учесници таквих активности могли да сносе законске последице у виду врло високих новчаних санкција.

Саветници за северни и јужни регион Петар Богдан и Боривој Рус, поднели су извештаје о својим досадашњим активностима, а на иницијативу Бориславa Руса и Душана Вуковића, одлучено је да се за следећу седницу изради делокруг рада саветника, који ће бити саставни део Статута ССМ-а. После размене мишљења о овој теми, примљени су к знању извештаји саветника.

На седници је стављена на увид и информација шефа Канцеларије земаљске српске самоуправе да је поступљено по препоруци Скупштине и склопљен је уговор са кандидатом који је уз поштовање прописане процедуре, квалификованом већином гласова, изабран на конкурсу за главног и одговорног уредника „Српских недељних новина". Представници групације „Српски форум" – Димитрије Ластић, Душан Вуковић и Борислав Рус, тражили су да се поводом ове информације отвори расправа, уз инсистирање да тај део седнице буде затворен за јавност. Међутим, правни саветник др Жужана Мартон и председница ССМ-а Вера Пејић-Сутор саопштиле су да такви захтеви нису правно утемељени. Према њиховим речима, у овом случају није реч о извештају о коме би се могло расправљати, већ само о информацији да је шеф канцеларије поступио по препоруци коју је Скупштина усвојила на претходној седници. Душан Вуковић је затим затражио информацију о статусу др Жужане Мартон у земаљској самоуправи и делокругу њеног посла.

Било је речи и о молбама више цивилних организација за одобравање материјалне помоћи, а на седници се, на захтев Душана Вуковића, разговарало и о извештају који су надлежни мађарски органи објавили после контроле законитости рада Самоуправе Срба у Мађарској. Информацију о томе изнела је др Жужана Мартон, уз напомену да комплетан извештај државне контроле није објављен, јер земаљска самоуправа још увек није добила коначну верзију тог документа.

СНН

јер су из седишта самоуправе нестајали неки делови техничке опреме, а такође и строго поверљива документа. Према речима Јадранке Драгојловић, једног од секретара самоуправе, уочено је да из службених рачунара такође нестају електронске верзије докумената, који су очигледно обрисани од стране неовлашћених лица.

На захтев Душана Вуковића, Петар Богдан је изнео калкулацију трошкова и техничке детаље увођења видео надзора. Према његовим речима, пројекат је коштао око 200.000 форинти. Господин Вуковић и Борислав Рус изнели су примедбу да њих ни Скупштину нико није унапред обавестио да је у припреми инсталирање видео надзора, на шта је др Јованка Ластић изнела став да председница ССМ-а, као изабрани функционер, није у обавези да за све што предузима консултује чланове Скупштине, с обзиром да председавање самоуправом није колективни посао.

Петар Крунић је изнео предлог да се промени улазна брава и да се потом прецизно евидентира ко поседује кључ од улазних врата, како се не би долазило у ситуацију да просто-

ПОЛИТИКА

Политички коментар

Шта Америка закува – ЕУ зачини и поједе

Сасвим је извесно да су реке људи кренуле путем Европе услед ратова које је подстрекивао или започео Вашингтон. У тим ратовима су, истини за вољу, учествовале и поједине европске земље, без икакве идеје да ће последице осетити и оне саме

Док хиљаде избеглица и миграната хрле на европско тле, бриселска машина се труди да најбоље што сме, узимајући у обзир њена ограничена овлашћења, некако ублажи кризу. Но и поред тога, Европска унија, чини се, никада није била разједињенија и апатичнија. Поврх велике незапослености, демографског пада, нестајања државе благостања и отуђености Европљана од европских идеала, десила се и криза големог прилива људи.

Европска унија је један од најбогатијих делова света, али у опадању. Позната је чињеница да када новац пресуши, ксенофобија се буди, јављају се старе приче о томе како извесне државе хоће да доминирају и како једни живе на грбачи других. Од такве Европе се данас очекује да буде дорасла цивилизацијском искораку прихватања хиљада унесрећених људи без жица и са полицајцима који носе ћебад уместо пиштоља. И док бриселски медији углавном са згражавањем извештавају о зидовима, Орбановој одбрани хришћанске Европе, словачком 'немуслиманском услову' нико у Бриселу не поставља питање како је дошло до такве ситуације, као ни о улози европског прекоокеанског партнера: Сједињених Америчких Држава.

Сасвим је извесно да су реке људи кренуле путем Европе услед ратова, које је подстрекивао или започео Вашингтон. У тим ратовима су, истини за вољу, учествовале и поједине европске земље без икакве идеје да ће последице осетити и оне саме.

ЕУ је уложила силан новац за развој економије и друштва својих јужних и источних суседа. Превише да не би знала последице лоших геополитичких одлука. Вашингтон је сигурно био свестан такође могућег избегличког сценарија. Но, новци су протрачени на скупим пројектима од којих су само остали дебели рачуни извођача и подизвођача.

Европа за САД представља пожељног партнера у три ситуације: када треба тражити савезнике за бомбардовање и војне интервенције, приликом трговинских преговора и када је треба разјединити, што Вашингтон често чини за рачун Лондона. Оно што је забрињавајуће јесте одсуство било какве дебате о природи трансатлантског пријатељства и где нас је оно довело. А тема поред ратова и прислушкивања има на претек. САД су готово на остриу, а своје зидове према Мексику су одавно изградили. Европа остаје разапета и политички разједињена са очима упртим у највољенију и најомраженију политичку фигуру нашег времена, Ангелу Меркел, тражећи спас.

Једно је сигурно, Европа 2020. ће бити миљама далеко од оне какву познајемо данас, својом заслугом али и заслугом прекоокеанских партнера.

Стеван Ранђеловић

РЕГИОН

Представници Срба из Мађарске на конференцији у Братислави

Договорена живља сарадња сународника из Подунавља

На регионалном скупу у Словачкој, делегати су највећу пажњу посветили актуелним проблемима Срба у земљама у којима живе, губљењу националног идентитета сународника у расејању, сарадњи са матицом и међусобној сарадњи удружења Срба у Подунављу

У Братислави су се 11. септембра ове године окупили представници Срба из девет подунавских земаља, како би размотрили и договорили се о могућностима и принципима на којима ће заснивати будуће тешње повезивање наших сународника настањених у подунавским земљама. Организатори окупљања представника српских организација, били су Савез српских друштава Словачке и Српски културно-информативни центар у Братислави, а на заседању су, поред осталих, учествовали и представник Срба у Мађарском парламенту Љубомир Алексов и председница Самоуправе Срба у Мађарској Вера Пејић-Сутор.

Делегати су, током конференције, пажњу посветили следећим темама: актуелни проблеми Срба у земљама у којима живе; губљење националног идентитета Срба у расејању као последица асимилације и интеграције; сарадња са матицом; међусобна сарадња удружења Срба у расејању.

Конференцију је отворио Шани Дермаку, амбасадор Републике Србије у Словачкој, који је преузео покровитељство над свим програмима у оквиру ових сусрета. Присутни су поздравили и словачког академика Јана Јанковића, који годинама прати и помаже активности Савеза српских друштава из Словачке. Присутна је била и Вера Остојић – српски конзул у Братислави, као и Јан Варош, бивши амбасадор Словачке у Србији.

У раду конференције учествовали су и представници Међународног филмског фестивала „Бдење душе" из Сремске Каменице – Мирослав Бата Петровић, Срђан Илић и Тибор Вајда, који су осталим учесницима представили више филмова са овог фестивала. Највећи аплауз и симпатије гледалаца побрала је премијерна пројекција филма „Заборављени", у коме је приказана новија историја српског народа. Филм говори о шест хиљада српских војника, који су покопани на војном гробљу у Великом Медеру.

Савез српских друштава Словачке је у то време организовао и Дане српске културе у Братислави. У оквиру те манифестације приређена је и изложба фотографија Свете царске лавре – манастира Хиландар.

Иначе, Срби из Словачке, на челу са Станетом Рибичем, председником Савеза српских друштава, успели су да се, упркос малобројности својих припадника, изборе за статус националне мањине у тој земљи, што им је омогућило да значајно прошире лепезу својих активности.

Када је реч о активностима Срба у Словачкој на пољу очувања писане речи на матерњем језику, треба истаћи да су они прошле и ове године издали пет књига српских аутора: „Косово" Душана Пророковића, „Народи на тлу Војводине" и „Срби у Словачкој" Љубивоја Церовића, „Логор и гробље у Нађмеђеру" Ласла Варге и „Срби у Источној Европи" Марка Лопушине. Промоција ових књига одржана је 12. септембра у Дому културе, у присуству аутора, издавача и преводиоца.

Вредни чланови Савеза српских друштава Словачке организовали су, такође, и изложбе фотографија „Живот" Миливоја Мише Јоцића, „Хиландар – Светионик Светосавља" Милана Тимотијевића и изложбу скулптура српског вајара Стојадина Цветковића.

На крају конференције, амбасадор Дермаку је у просторима амбасаде приредио свечани пријем за учеснике конференције.

СНН

ТЕМА

Разговори Дачић-Сијарто у Београду

Избеглице долазе и одлазе – суседи остају

Министри иностраних послова Србије и Мађарске Ивица Дачић и Петер Сијарто, као и српски министар унутрашњих послова Небојша Стефановић, оценили су да су односи две земље одлични и да не треба дозволити да их поквари избегличка криза, јер „избеглице долазе и одлазе, а суседи остају"

Ивица Дачић и Петер Сијарто су, на заједничкој конференцији за штампу подсетили на речи два премијера на прошлој заједничкој седници владе одржане 1. јула у Будимпешти, према којима билатерални односи две земље никада нису били бољи, додајући да је уложен велики труд да се направи суштински помак у превазилажењу питања из прошлости.

Када је реч о мигрантској кризи, они су указали да се не ради о проблему две земље, већ је проблем у томе што је европска политика доживела неуспех када је реч о избегличкој кризи, јер не постоји јединствен став.

„Суштина је да сви ти сукоби – напад ирегуларних миграната на мађарску полицију, бацање сузавца, повређивање екипе РТС-а, не настају због односа Србије и Мађарске", поручио је Дачић и навео да би први конкретан потез после тих сукоба био да мађарске власти сагледају могућност отварања Хоргоша за саобраћај.

„Због свега тога сматрамо да и у кризним ситуацијама, а ово то и јесте, иако можда ЕУ то не жели да каже, криза око ирегуларних миграција, једна је од највећих криза које су погодиле Европу после Другог светског рата. Србија се нашла у деликатној позицији између два крака ЕУ. Ако се Мађарска жали да јој мигранти долазе између осталог са југа, ми можемо да се жалимо да нам ирегуларни мигранти долазе право из ЕУ", рекао је Дачић.

Према његовим речима, то значи да је европска политика доживела неуспех по том питању, јер не постоји јединствен став.

Он је истакао да је створена ситуација у којој не постоји јединствена европска политика, те да се Србија ни крива ни дужна нашла на тој рути.

Србија се, према његовим речима, потрудила да делује одговорно, да као земља кандидат обезбеди да се са што мање проблема и потреса та криза превазиђе.

„Зато је веома важно да кроз ове посете и отворене дијалоге у тренуцима када постоји криза, покажемо да смо у стању да решавамо проблеме. Договорили смо се да постоји стална координација међу нашим министарствима, како би се избегле ситуације од протеклих дана", рекао је Дачић.

Српски шеф дипломатије је додао да Србија, с друге стране, не жели да подстиче даље поделе и сукобе међу државама чланицама ЕУ, јер је видљиво да се уздрмао систем Уније и да се поједине земље налазе у стању отворених напада и сукоба.

Шеф мађарске дипломатије објаснио је да је сматрао важним да дође у Београд како би пренео став Мађарске, а то је да су односи две земље одлични и да сада изузетно тешки и озбиљни изазови не могу нанети велику штету.

„Мислим да у Европи данас влада лицемерје. Европа не говори искрено о томе колико је велики овај изазов овај пред нама. Стално се нападају они који заиста тај проблем дефинишу и називају правим именом, а Мађарска је та која то чини. Ово није само мигрантска криза, већ се ради о масовној сеоби народа, која не може тако брзо да престане", указао је Сијарто.

Он је пренео да постоје истраживања према којима се у окружењу Европе налази више од 20 милиона људи који би могли постати избеглице.

„Квоте које се предлажу око подела миграната међу земљама ЕУ је нонсенс", подвукао је Сијарто додајући да Мађарска има предлоге за решење кризе.

Према том предлогу, прво треба да се успоставе заједничке снаге које би заштитиле спољне границе ЕУ у Грчкој и да у особљу и опреми учествује свих 28 држава Уније.

Даље, ЕУ треба да преузме финансирање прихватних центара у Турској, Либану и Јордану и успостави друге, како би мигранти остали надомак својих домовина, а та средства треба да се поделе на све државе чланице Уније.

Такође, предлог Мађарске је да ЕУ мора да помогне земљама кроз које води транзит мигранта, а то су Србија и Македонија.

„Разумем моје колеге када кажу да не разумеју шта ЕУ очекује од Србије када талас долази из Уније. То је проблем и по Мађарску, јер би мигранти требало да се региструју у земљи на чије тло су најпре крочили, а то је Грчка", поручио је он.

Министар унутрашњих послова Србије Небојша Стефановић је казао да је разговарао са европским комесаром за миграције и да су се сагласили да свим земљама транзита треба конкретно помоћи у новцу и опреми.

„Проблеми дођу и прођу, као и мигранти, а комшије остају", подвукао је Стефановић истичући да то није билатерални проблем и да не треба да се дозволи да се кваре односи две земље.

СНН

Ивица Дачић:

НЕРЕШЕН ПРОБЛЕМ 60.000 СРПСКИХ ИЗБЕГЛИЦА

„Србија не може да дозволи да буде жртва непостојања нејединствене политике ЕУ, а потрудила се да се понаша достојанствено у овој ситуацији, коректно према мигрантима и државама у окружењу", нагласио је Дачић.

Он је подсетио да се Србија и даље суочава са проблемом 44.000 избеглица из БиХ и Хрватске, чији статус није решен ни после две деценије од ратова на простору бивше Југославије, као и више од 20.000 интерно расељених лица са Косова и Метохије.

Петер Сијарто:

ЖАЛИМО ЗБОГ ПРЕТУЧЕНИХ СРПСКИХ НОВИНАРА

Министар иностраних послова Мађарске Петер Сијарто рекао је да је агресивна група мигранта, нападајући полицајце каменицама и бетоном, пре неколико дана изазвала инцидент на граници између Мађарске и Србије и да му је веома жао што су том приликом повређени српски новинари.

После разговора са министром спољних послова Ивицом Дачићем и министром унутрашњих послова Србије Небојшом Стефановићем, Сијарто је истакао да ће Мађарска учинити све да се такви инциденти више никада не понове и да је мађарска страна спремна да поново отвори прелаз на Хоргошу, ако српска полиција може да спречи нови притисак мигранта.

КУЛТУРА

Почео Месец српске културе у Мађарској

Јесен у бојама српских културних и уметничких вредности

Шести по реду „Месец српске културе" свечано је отворен 18. септембра, концертом пијанисте Мирка Милошевића и његових пријатеља у сали „Шолти", на Музичкој академији „Франц Лист", у центру Будимпеште

Најдужу и најпосећенију манифестацију Срба у Мађарској са успехом већ шесту годину за редом организује Културни и документациони центар Срба у Мађарској, а у име кровне српске организације која је и ове године покровитељ празника српске културе и уметности, присутне је поздравила председница Самоуправе Срба у Мађарској Вера Пејић-Сутор. Она је позвала присутне и ширу српску и мађарску јавност да пропрати и предстојеће програме манифестације која ће трајати до 15. октобра ове године.

„Месец српске културе", отворио је амбасадор Републике Србије у Мађарској Раде Дробац, који је у свом говору истакао да ова манифестација из године у годину оправдава своје постојање.

– Ове године имамо спој традиције и модерне културе. Српска заједница у Мађарској веома је активна, има бројне институције, и, иако бројчано невелика, настоји да очува богату српску културу. Задатак свих нас, и у домовини Србији и овде у Мађарској, јесте да сачувамо наш језик, ћирилицу, нашу културу са којом се сви идентификујемо, и да у томе будемо јединствени. Упркос неким проблемима, које можда другачије сагледавамо, Мађарску и Србију повезују бројне заједничке везе. Имамо заједничке пројекте и динамика политичких сусрета је на завидном нивоу. Обе земље с пажњом и поштовањем односе се према мањинама и на томе и даље треба да радимо – рекао је амбасадор Дробац и пожелео присутнима срдачну добродошлицу у име Републике Србије и амбасаде у Будимпешти.

Част да својим концертом отвори уметнички програм „Месеца српске културе у Мађарској", припала је већ афирмисаном пијанисти млађе генерације, тридесеттрогодишњем Мирку Милошевићу, који је први пут ове вечери наступио на Музичкој академији „Франц Лист", где је не тако давно и дипломирао – на одсеку за џез. Овај уметник је извео соло нумере својих узора, као и сопствене композиције, обједињујући тако експерименталну неоромантику и модерни светски џез, са примесама поднебља и сензибилитета који носи у себе. Захтеван двочасовни програм обухватио је и адаптацију помашке српске народне песме из збирке Тихомира Вујичића, песме из представа овдашњег Српског позоришта у извођењу Милана Руса, као и српску верзију нумере из мјузикла „Коса", о сенама које лутају Текелијиним заводом.

Публика је у сали „Шолти" уживала у фантастичном наступу пијанисте који је музицирање на класичном концертном клавиру марке „Стенвеј", употпунио свирањем на великом синтисајзеру. Затим је, публику изненадио и неком врстом мање клавијатуре, коју је окачио око врата и свирајући, уживао са својим пријатељима на сцени. Мирку су те вечери, уз глумца Милана Руса који је наступио у улози вокалног солисте, свесрдну подршку пружили и пријатељи и колеге, професионални музичари: Андраш Јас који је свирао на саксофону, Тими Кулаи као вокал и „Трио ЗПО", који су чинили: Виктор Харс – бас, Жолт Мадаи – бубњеви и Арон Кош-Хуташ – труба.

У знак захвалности за фантастичан наступ и дивно вече које је подарио публици, директор Културног и документационог центра Милан Ђурић уручио је на крају концерта велики шампањац Мирку Милошевићу, који ће свакако имати разлога за славље са пријатељима. Ђурић је, такође, поздравио публику и поручио да нека пријатна изненађења следе и наредних дана и недеља, у оквиру ове манифестације.

Свечаном отварању „Месеца српске културе" присуствовао је и амбасадор Босне и Херцеговине у Мађарској Александар Драгичевић, затим госпођа Борбала Прибаи из Министарства за људске ресурсе у Мађарској, као и амбасадор Швајцарске у Мађарској. Програм су током свечане вечери на српском и мађарском језику водили Зорица Јурковић Ембер и Бранимир Ђорђев, а *Српске недељне новине* су медијски партнер.

Завршна свечаност поводом затварања „Месеца српске културе", биће одржана 15. октобра у Амбасади Републике Србије у Будимпешти.

Добрила Боројевић

Мирко Милошевић:

МУЗИКА ЈЕ КАО ДИСАЊЕ

„Велика ми је част да баш ја наступим на свечаном отварању овако значајне манифестације и то баш на овом дивном месту, на којем сам студирао музику", рекао нам је Мирко после концерта.

„Ово је заиста фантастичан осећај и за овај концерт сам се припремао два месеца. Музика је мој живот, волим клавир, џез дозвољава различите импровизације на одређене теме, па тако, спој српске музике коју волим и осећам, са модерном музиком, није необичан. Када свирам, онда музика једноставно „излази" из мене и ја о њој не размишљам. Све се дешава спонтано, као када дишем. Посебно волим када импровизујемо са осталим инструментима, уз помоћ мојих пријатеља. Није случајно да смо један део програма посветили обележавању успомене на композитора Тихомира Вујичића, који је погинуо пре 40 година, баш на преображењску ноћ у авионској несрећи код Дамаска, а био је велики пријатељ мога оца Петра Милошевића. Једна од песама, 'Августовска ноћ', управо је адаптација на Тихомирову музику, а са много емоција извео ју је Милан Рус", испричао нам је видно узбуђен млади пијаниста, који је након концерта стрпљиво одговарао на питања представника медија и примао честитке бројних пријатеља и поштовалаца музике, талента и упорног рада.

ШКОЛСТВО

Новости из српских школа у Поморишју

Борба за сваког новог ђака и забавиштанца

Слика српских образовних установа на југу Мађарске, у којима се одвија настава српског језика, шаролика је, имајући у виду да се у неким местима бележи пад, а у неким пораст броја ученика. Радује чињеница да је батањска Српска основна школа добила дуго очекивано персонално појачање, јер са ученицима сада раде и две нове учитељице из Србије

У Батањи, свечано отварање школске године уприличено је у Српској сали, где је родитеље и ученике поздравио директор Српске основне школе и забавишта Никола Ђенеш-Екбауер (о чему смо детаљније писали у једном од претходних бројева СНН-а). Колектив школе богатији је за две учитељице из Србије. Учитељица Сања Ковачевић је у друштву своје кћерке Саре, у градић на мађарско-румунској граници пристигла из Руме, док је учитељица Драгана Тутић дошла из Ирига. У нову школску годину, у Српску школу закорачило је 78 ученика, међу којима је осморо ђака првака. Они ће под будним оком разредног старешине Мелинде Кереми, настојати да стекну прва знања у Основној школи. Тридесет четири малишана похађа предшколску установу, што је веома охрабрујуће, јер они представљају темељ за даљи рад месне Српске основне школе.

Деска

У месној Основној школи у **Чанаду**, где се предају румунски и српски језик, и ова школска година отпочела је под окриљем Реформатске цркве. Одржавању ове образовне установе придружио се и Центар за одржавање установа „Клебесберг” (КЛИК). Нажалост, сваке године све је мање деце која уче српски језик. Та тенденција је настављена и ове године, па наставник Фрањо Колар има таква 22 ученика. Образовни рад се одвија у спојеним разредима, и ако имамо у виду да се поменута бројка односи на укупан број основаца од 1. до 8. разреда, можемо рећи да стање у Чанаду није задовољавајуће. Нажалост, и даље велики проблем представља недостатак васпитачице у месном забавишту, у којем је такође, Фрањо Колар већ годинама задужен за рад са малишанима на српском језику. Настава на српском језику у овој предшколској установи одвија се два пута недељно, што је веома мало.

Чанад

Сириг

Српска основна школа у **Десци** и даље је у власништву локалне самоуправе. Учитељица Душица Зорић на располагању има четрнаест ученика, а од тога шест првака. У нижим разредима нема новина, осим у настави фискултуре – у школски програм уведен је рукометни тренинг.

Ученици виших разреда добили су новог педагога. Уместо Дајане Ђукин, од ове године српски језик предаје наставница Олга Ђукин. Нажалост, четири часа српског језика недељно није довољно, па би добро дошао још један додатни час народописа. Наставница Ђукин ће настојати да ученици 7. разреда положе и језички испит. У раду са децом наставница користи књигу коју је објавио Институт за стране језике у Београду.

Српско забавиште под руководством васпитачице Споменке Брцан-Ђујин, ради са двадесеторо деце. Неки малишани ће ускоро да закораче у предшколску установу која ће, након тога, моћи да стави натпис: „Попуњено!”.

Настава српског језика у **Сиригу** и даље је популарна. У Основној школи „Лајош Кошут” наставница Дајана Ђукин ради са преко 80 ученика, а оно што свакако изненађује јесте да је нову школску годину започела са чак пет група. Руководство школе максимално подржава наставу српског језика, а број ученика доказује да су родитељи задовољни радом наставника за српски језик. Популаризацији српског језика у великој мери може да допринесе побратимство са Основном школом у Сиригу, јер би интензивнија сарадња значила додатни импулс на пољу учења нашег језика у овој образовној установи.

Батања

У **Сегедину**, у Основној школи у Беке улици, српски језик предаје наставница Беатрикс Тот, која ради и са средњошколцима у Гимназији „Јожеф Етвеш”. Као и ранијих година, наставу похађа четрдесетак ученика.

И у сегединској српској забавишној групи осећа се живост. На Тргу Хуњади, српску забавишну групу предводи васпитачица Наталија Дукић-Стантић која ради са 27 малишана. Број пријављене деце много је већи, али могућности не дозвољавају већи прихват деце. Интересовање родитеља је огромно, што потврђује квалитетан рад у овој образовној установи.

Предраг Мандић

СВЕЧАНОСТИ

XXI Дани села у Десци

Награде за Николу Станојева и тамбураше „Баната”

Тродневни програм је био заиста богат, па је тако ова манифестација још једном пружила ужитак и мештанима и њиховим гостима. Судећи по листи спонзора који су подржали традиционалну приредбу, опасност од гашења јој не прети

Традиционални „Дани села” одржани су у Десци, од 4. до 6. септембра, а организовала их је локална самоуправа села. И ова културно-забавна, спортска и гастрономска приредба, протекла је у знаку дружења и доброг провода. Организатори, предвођени начелником села Ласлом Кираљем и замеником начелника Кристифором Брцаном, учинили су све да тродневни сеоски празник програмском понудом окупи и младе и старе, и то не само из села и околине, већ и из иностранства.

„Дани села” у Десци, отпочели су ове године на новој локацији, у Спортско-рекреативном центру на крају насеља. Свечано отварање уприличено је у шатору површине хиљаду квадрата, где је присутне поздравио Ласло Кираљ, начелник села. Он је са задовољством констатовао да се Деска развија и да у њеном напретку запажену улогу својим програмима и ангажовањем има и локална српска заједница.

У наставку свечаности, уследила је додела признања активистима који су својим радом допринели друштвеном, културном, образовном напретку насеља. Међу награђенима се ове године нашао и Никола Станојев, којем су чланови већинске самоуправе доделили признање „За заједницу”. Пошто је господин Станојев за време уручивања признања боравио на поклоничком путовању, награду је примила његова кћерка Сабрина.

Представничко тело села је признањем „За просвету” наградило Тамбурашки оркестар Културно-уметничког друштва „Банат”. Музичари нашег најстаријег ансамбла у Мађарској нижу успехе и наступају на бројним приредбама у Мађарској и иностранству. Сретен Адамов и Јосип Будимчевић истакли су да ова награда представља посебно признање свирачима, који ће се, како су рекли, трудити да наставе са квалитетним извођењем и покушати да прошире репертоар. У део њиховог репертоара публика је имала прилику да стекне увид истога дана, док је уживала у музицирању популарних тамбураша. Својим шароликим репертоаром и сјајним музицирањем, они су измамили бурне аплаузе публике.

Наредног дана следио је, такође, богат програм. Поред надметања риболоваца, „Суседовања” и рукометног турнира, у Спортско-рекреативном центру села одржано је 16. Међународно такмичење у кувању. На њему су уз домаће градоначелнике и начелника села, учествовали и председници општина побратимских насеља Деске, из Новог Кнежевца и Банатског Аранђелова. Поред њих, своје куварско умеће представио је и Чедомир Адамов, председник Самоуправе Срба у Десци, који је доказао да је добар „роштиљџија”.

У оквиру културног дела програма, наступали су чланови КУД-а „Банат” и месног Певачког друштва „Дукати”. У вечерњим сатима уприличена је игранка, а манифестација је у недељу приведена крају концертом у римокатоличкој цркви.

П. М.

Успех малих фолклориста из Медине

Промотивни наступ на „Данима села”

Овогодишњи „Дани села” у Медини, свакако ће остати запамћени по наступу новоформиране српске дечје фолклорне групе, у којој се нашло осамнаесторо девојчица и дечака, вољних да науче српске игре

Мадински малишани су успешно „пребродили” свој први јавни наступ, који је био уприличен управо у насељу у којем живе, у склопу „Дана села”. Предвођени Миланом Цвијановићем, кореографом из Боботе у Хрватској, они су 29. августа на отвореној сцени извели своју прву кореографију која је носила назив „Деца весела”.

Младе фолклораше публика је поздравила бурним аплаузима и овацијама што ће, највероватније, бити додатни мотив деци да наставе започет рад на усвајању и увежбавању народних игара. У томе апсолутну подршку имају како од својих родитеља, тако и од месне Српске самоуправе, а њихов успех мотивисао је и поједине некадашње чланове Културно-уметничког друштва „Шаренац” да поново оформе извођачку групу.

На томе ради Милка Суботић, која је већ успела да придобије добар део заљубљеника у српски фолклор. Све то значи да се ускоро планирају и окупљања сениорске групе. Надајмо се да ће, попут подухвата везаног за малишане, и овај други план остварити и да ћемо ускоро моћи да информишемо читаоце о првом јавном наступу будуће мединске извођачке групе, како би био настављен континуитет у чувању и неговању српске културне баштине.

П. М.

ВЈЕЧНАЈА ПАМЈАТ

Даница Пуповић-Вујић (1959–2015)

У немогућности да се самоуправама Срба, као и бројним члановима српске заједнице у Мађарској, лично захвалимо за саучешће поводом губитка Данице, као и за њихов долазак у Србију, на њен последњи испраћај, захвалност за поштовање и часно сећање на њу чинимо путем *Српских недељних новина*.

Даница Пуповић-Вујић (56), радила је пуну 21 годину у Српској основној школи и гимназији „Никола Тесла” у Будимпешти. Сахрањена је на Новом бежанијском гробљу у Београду 12. септембра 2015. године, у присуству родбине и великог броја пријатеља и поштовалаца из Србије, Мађарске и читавог нашег региона.

Ожалошћена породица Вујић

БАШТИНА

Покушаји покатоличавања Срба (5)

Смиривање Крајишника

Испред дисциплиновано постројених српских чета, стајао је стари Грандиберб. Изненађени Лезли није могао да верује својим очима. Пред њим се указа суво, измождено тело старог Крајишника

Крајишки челници су засели и жустро почели да расправљају о забрињавајућој ситуацији. Војвода Гвоздан је љутито приметио да је Лезли новац штајерских сталежа срамно присвојио. Кнез Осмокруговић се надовезао и изјавио да је командант Вараждинског генералата све те паре потрошио на курварлук, ждерање и пиће.

Времешни, крезави Грандиберб је одлучно тражио да се супротставе овим сувишним и недоличним наметима. Промуклим гласом је наводио како крајишки Срби нису кметови, већ одани граничари бечког ћесара. Стари војвода Драгић из Светог Крижа је громогласно изјавио да је спреман, ако затреба, и оружјем да се одупре рињокосом генералу.

Крајишници су тако и поступили. Разјарени Срби се окупише око крижевачког утврђења, отегнуто певајући песме о мегдану. Постројени под ратним заставама, чекали су наређење својих војвода да куршумом засипају бедеме.

Генерал Волтер Лезли се попео на источну кулу и дуго посматрао граничаре. Истовремено, издао је наређење да се аустријски војници припреме за бој. Топцијама је, пак, издао наређење да напуне топове, али да се не појављују на бедемима. Шкотланђанин се сетио записа једног исусовца који је боравећи у Крајини забележио своје утиске о Србима. Језуит је у свом извештају тврдио да тај „војнички народ грчкога раскола, колико је проницљив, толико је и променљиве ћуди."

Испред дисциплиновано постројених српских чета стајао је стари Грандиберб. Изненађени Лезли није могао да верује својим очима. Пред њим се указа суво, измождено тело старог Крајишника. Грандиберб, наг као од мајке рођен, изазовно је упирао очи у капију крижевачке тврђаве. Једино што је имао на себи био је повез од везеног платна око главе, а у десници је чврсто држао шестопер буздован.

Генерал је био чврсто уверен да ће ћудљиве Србе без крвопролића успети да смири и одврати од њихове намере. Узјахао је свога вранца, позвао тумача, и у пратњи четворице драгуна изашао из тврђаве. Лаким кораком сјактећег му вранца, обавио је смотру бојних редова. Затим је стао пред голог Грандиберба и наредио тумачу да дословно преводи његове речи.

„Крајишници! Одани граничари Његовог царско-краљевског и апостолског величанства Леополда! Часни браниоци племените границе Вараждинске наткапетаније! Постројили сте се беспрекорно и дисциплиновано. Онако као што су вас моји аустријски официри и ваши влашки капетани научили. Чета за четом, барјак за барјаком, на челу са четовођама. Видим да сте одлучни и да вам се оружје цакли на сунцу. Нема ни трунке рђе на њему. Браво! Тако ваља!"

Крајишнике изненади начин обраћања. Дошли су да искажу своје незадовољство и да од рињокосог генерала траже правду. Сумњичаво су посматрали његову широку доњу вилицу због које су му одмах наденули надимак „Рињи сом".

Генерал и Срби се понадаше да ће све кренути у добром правцу.

„Данас сте поново показали своју брзину и спремност да се постројите и кренете у најжешћу битку за свог вољеног краља и цара. Исто онако одлучно као што сте се храбро борили код Десауа, Магдебурга, Брајтенфелда и Лицена под заповедништвом његових екселенција генерала Валенштајна, Папенхајма и Изоланија. *Живаћ кајзер Леополд!* Живео цар Леополд!", повика видно охрабрени Лезли. (…)

Драгомир Дујмов

КОНКУРС

КОНКУРС ЗА „СРПСКУ СТИПЕНДИЈУ"

– ЗА СТУДЕНТЕ –

Самоуправа Срба у Мађарској расписује конкурс за додељивање стипендија редовним студентима који припадају српској заједници у Мађарској и похађају наставу при високообразовним институцијама на српском језику у Мађарској (студенти Смера за српски језик и књижевност при Универзитету „Етвеш Лоранд" у Будимпешти; студенти славистике на Катедри за словенске и балтичке језике при Универзитету у Сегедину; редовни студенти српског усмерења на Вишој школе за учитеље и васпитаче при Универзитету „Етвеш Лоранд" у Будимпешти). Конкурс се односи на студенте који стичу прву диплому (први пут су уписали факултет), као и на студенте који стичу мастер диплому и имају мађарско држављанство.

Детаљни услови конкурса и поступак вредновања пристиглих пријава налази се у „Правилнику о 'Српској стипендији' за студенте", који је усвојила Скупштина Самоуправе Срба у Мађарској, а налази се на интернет страници www.szerb.hu.

1. У конкуренцију за додељивање стипендија улазе студенти који су:

а) дали изјаву да припадају српској народности;

б) просек оцена у семестру пре предаје пријаве на конкурс треба да буде 4.00 или више, а у случају студената првог семестра, просек са матуре треба да износи 4.00 или више;

в) да заједно са законским представником истовремено са предајом пријаве на конкурс приложе писмено одобрење за коришћење личних података приликом разматрања конкурса „Српска стипендија за студенте"

г) да је редован самофинансирајући студент по CCIV Закону о високом образовању из 2011. године параграф § (1) тачка c)

2. Стипендију може да добије студент који је:

а) у назначеном року предао сву документацију одређену расписаним конкурсом;

б) задовољава услове расписаног конкурса и услове „Правилника о српској стипендији за студенте" Самоуправе Срба у Мађарској;

в) обавезује се да по свом избору, у семестру у којем добија стипендију, обавља студентско (научно) истраживање или активно учествује у раду неке организације српске заједнице.

3. Приликом додељивања стипендије предност има студент:

а) чије школовање за његовог издржаватеља представља већи терет;

б) који активно учествује у животу српске заједнице у Мађарској.

4. Обим и износ стипендије

Стипендија се може користити искључиво за плаћање школарине. То је по студенту 50% школарине, а максимално 75.000 форинти.

5. Садржајни и формални услови конкурса

Пријава на конкурс се предаје на српском језику, у једном примерку, на папиру, потписана од стране студента. Конкурише се попуњавањем и слањем формулара на компјутеру (формулар се налази на сајту www.szerb.hu), са следећим прилозима:

а) биографија студента;

б) потврда о похађању наставе на високообразовној институцији;

в) потврда о приходу по особи у породици, уколико се кандидат позива на тачку 3.а)

Предат конкурсни материјал се може допунити или кориговати у року од 5 календарских дана од истека рока за предају пријаве на конкурс. Допуне пристигле након тог рока биће неважеће.

6. Вредновање пријава и склапање уговора

На основу предатих пријава, Скупштина Самоуправе Срба у Мађарској ће до 1. децембра 2015. донети одлуку о додељивању стипендије за једног студента, за школску 2015/16. годину. Самоуправа Срба у Мађарској склапа уговор са стипендистом. До исплаћивања стипендије долази после склапања уговора. Рок за склапање уговора је 10 дана од доношења одлуке.

7. Начин, место и рок за предају пријаве на конкурс

Конкурсна пријава се пише на српском језику; може се предати путем поште, на адресу Канцеларије Самоуправе Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, 1055 Budapest, Falk Miksa u. 3.) или лично Секретаријату ССМ (1055 Budapest, Falk Miksa u. 3.).

Напомена: на коверти треба означити – Конкурс за „Српску стипендију" за студенте.

Рок за пријем пријава: 30. октобар 2015. године.

НЕВЕН

ЗАНИМЉИВОСТИ

Бити пијан од љубави више је од обичне песничке метафоре. Наиме, окситоцин, познат као хормон љубави, може да има последице које су веома сличне онима после комзумирања алкохола.

✧

Допамин, који се још назива и хормоном еуфорије, има веома важну улогу приликом мотивисања људи како виде своје партнере, у новој, али и током дуготрајне љубави.

✧

Не бисте ни помисли да је француски цар Наполеон Бонапарта (1769–1821) писао одличне и необичне романе. Његово дело „Војвода од Есекса" говори о утварама.

✧

Верује се да је изреку „Крв није вода" први пут изговорио немачки цар Виљем Други (1859–1941) мислећи на сродство, заједничко германско порекло Енглеза и Немаца.

✧

Најстарија забележена српска народна песма је „Орао се вијаше над градом Смедеревом". Њу је од непознатог српског певача записао Рођери де Пачијенца у италијанском градићу Ђоја дел Коле 1. јуна 1492. године.

Размишљања наших гимназијалаца

Живот личи на црне и беле дирке клавира

Тога јутра отворила сам велика браон врата и као да сам закорачила у другу димензију. Никада нећу заборавити тај дан. Имала сам шест година када сам први пут закорачила у зграду у којој ћу наредних шест година проналазити мир и слободу, што до тада нисам ни слутила.

То је била Основна музичка школа „Владимир Ђорђевић". Сећам се, била сам још мала, попела сам се уз дуге степенице и ушла у један велики ходник испуњен чудним сликама познатих композитора. У ходнику није било никога. Стајала сам поред пулуотворених белих врата иза којих је допирао звук. Музика. Била је то клавирска музика. Покушала сам да провирим, али се зачуо глас моје мајке која ме је дозивала. Отрчала сам до ње, али пре него што сам успела ишта да кажем, представила ми је једну прелепу даму. Била је то професорка клавира.

„Здраво, ја сам Биљана", рекла је. „Надам се да ти се свиђа овде." Потврдно сам климнула главом. Затим је кренула низ ходник, стала поред

неких врата, откључала их и позвала ме унутра. Нисам била сигурна шта је тачно желела од мене, али сам је ипак послушала. Ушла сам у просторију обасјану сунцем. Насред просторије стајало је „велико, црно чудо". Била сам збуњена, што се дало приметити, а онда ми је она објаснила где се налазим.

„Добро дошла у своју учионицу. Ово је твој клавир".

„Клавир?", поновила сам.

Имала сам прилике да видим клавир, али у том тренутку чинило ми се као да не знам ништа. Села је за клавир и почела да свира. Свирала је полако, нежно. Стала сам поред ње и посматрала је. Могла сам да осетим нешто што ни дан данас не умем да објасним. Знала сам да је то оно што желим. Од тог тренутка више нисам била мала девојчица, постала сам мали пијаниста.

Добро се сећам времена проведеног у школи наредних шест година, сваког тренутка у тој просторији, за тим клавиром. Нисам ни слутила да ћу ту провести најлепши период свог детињства, радећи нешто што волим. Ту сам се и смејала и плакала. Ту сам могла на миру да останем сама са својим мислима.

Временом, како сам све више свирала и како је време пролазило, схватала сам да је живот као музика. На клавиру беле дирке звуче срећно и асоцирају на нешто лепо, док црне дирке звуче мрачно и тужно. Исто као што у музици беле дирке не могу без црних, тако и у животу буде и лепих и ружних дешавања, јер шта је живот ако није мелодија?

Татјана Дамњановић, *10.б*

НАЈАВА

ПРОГРАМ МЕСЕЦА СРПСКЕ КУЛТУРЕ

25. септембар – 15. октобар 2015.

25. септембар

➢ **Будимпешта**

11.00 часова

Универзитет ЕЛТЕ, Смер за српски језик и књижевност (1088 Budapest, Múzeum körút 4)
Предавање књижевника Александра Чотрића на тему „Савремена српска сатирична књижевност" (улаз је слободан)

18.30 часова

Српски културни центар (Szerb Kulturális Központ, 1065 Budapest, Nagymező u. 49)
Отварање изложбе слика Дане Петков, ликовне уметнице из Румуније

19.00 часова

Српски културни центар (Szerb Kulturális Központ, 1065 Budapest, Nagymező u. 49)
Филмска радионица „Српског екрана"
Пројекција филмова Снежане Миливојевић и Ђорђа Шибалина

26. септембар

➢ **Помаз 11.00 – 15.00 часова**

Трг испред Дома културе (2013 Pomáz, Huszár u. 3)
Гастрономски дан

➢ **Будимпешта**

9.00 – 13.00 часова

Уметничка Галерија за децу и омладину „Деак 17" (Deák 17 Gyermek és Ifjúsági Művészeti Galéria, 1052 Budapest, Deák Ferenc u. 17. I. em)
Представа за децу „Другарство без мане" – Студио за забаву и анимирање „Жељко Веселько" (Србија, Нови Сад)
Изложба дечјих радова насталих на Колонији старих заната у Ловри

18.00 часова

Српски културни центар (Szerb Kulturális Központ, 1065 Budapest, Nagymező u. 49)
Међународни сусрет писаца „Пештански књижевни омнибус"
Специјални гост: Матија Бећковић

➢ **Ланчуг**

9.30 часова

Централно гробље (7759 Lánycsók, Dózsa György u. 8)
Освећење спомен-парка старих надгробних споменика

10.30 часова

(Kossuth Lajos u. 79)
Откривање спомен плоче на месту некадашње српске православне цркве

11.00 часова

Наступ Ланчушке фолклорне групе

11.20 часова

(Dózsa György u. 51)
Промоција 11. броја „Барањских српских свезака"

27. септембар

➢ **Будимпешта 17.30 часова**

Позоришна сала Етвеш 10 (Eötvös 10 Közösségi és Kulturális Színtér, 1067 Budapest, Eötvös u. 10)
Представа (комедија): „Босин и Сокина"
Режија: Југ Радивојевић
Текст: Милица Константиновић
Сценографија: по идеји Салета Денића
Играју: Љиљана Благојевић, Соња Кнежевић, Калина Ковачевић, Виктор Савић (Милош Ђорђевић)

Волите ли своју ташту? Волите ли своју свекрву? Вероватно обожаваће њихове савете, уживаће у испуњавању њихових жеља и очекивања и сањаће о задовољењу њихових животних потреба. Ако је тако, сигурно би уживали да вам заједно дођу у посету? На продужени викенд. А на читав живот? Ако је за вас остварење тог сна, из неког разлога, немогуће, можете да проживите такво искуство заједно са јунацима наше представе, смејући се, при том, док вас вилице не заболе. Пред вама је сусрет који никога не оставља равнодушним.

30. септембар

➢ **Будимпешта 18.30 часова**

Галерија-ресторан 400 (1075 Budapest, Kazinczy utca 52/B)
Изложба ликовних радова „100 у 400".
Ретроспектива радова „Арте групе" из Београда

1. октобар

➢ **Сегедин 18.00 часова**

Сала Nemzetiségek Háza (6721 Szeged, Osztrovszky u. 6)
Документарна изложба годишњег алманаха „Српски календар"
Изложбу саставио: Борис Бекић

2. октобар

➢ **Ђур 18.00 часова**

Српска православна црква (9025 Győr, Bálint Mihály u. 54)
Изложба радова графичарке Биљане Вуковић под називом „Студеница"

3. октобар

➢ **Калаз**

11.00 – 16.00 часова

Дом културе (2011 Budakalász, Szentendrei út 9)
„Фолк фест"
Изложбе одевних предмета и старих фотографија Срба у Мађарској
Радионица старих заната

16.00 часова

Фолклорни програм на позорници Дома културе
Наступи културно-уметничких друштава: *Банаћ, Табан, Рузмарин, Опанци, Весели Сантовчани, Ловра, Суферини*

8. октобар

➢ **Будимпешта**

11.00 – 11.45 часова

Српска основна школа и гимназија „Никола Тесла" (1074 Budapest, Rózsák tere 6-7)
Радионица за децу „Мала Пупинова лабораторија"
Радионицу води: Александра Нинковић-Ташић

18.00 – 18.30 часова

Српски културни центар (Szerb Kulturális Központ, 1065 Budapest, Nagymező u. 49) Пројекција документарно-анимираног филма „Пут ка светлости"

18.45 – 19.15 часова

Српски културни центар (Szerb Kulturális Központ, 1065 Budapest, Nagymező u. 49) Предавање на тему „Пупинов велики рат"
Предавач: Александра Нинковић-Ташић, потпредседница Образовно-истраживачког друштва „Михајло Пупин", интеркултурни амбасадор „Унеско клуба" Универзитета Сорбона и сарадник САНУ

14. октобар

➢ **Мохач 18.00 часова**

Спомен-место у Националном парку „Дунав-Драва"
Отварање изложбе фотографија „Тара"
Изложбу отвара професор Бела Сабо

15. октобар

➢ **Будимпешта 16.00 часова**

Српски културни центар (Szerb Kulturális Központ, 1065 Budapest, Nagymező u. 49)
Отварање првог Мултумедијалног пулта са информацијама о Србији

Завршна свечаност

Амбасада Републике Србије у Будимпешти (Szerb Köztársaság Nagykövetsége, Dózsa György út 92/B)

„КОЛО" – ПЕСМЕ И ИГРЕ ЈУЖНОСЛОВЕНСКИХ НАРОДА

Сваке среде од 19.00 до 23.00 ч.

Народна музика и игре
Срба, Хрвата и Словенаца

Свира: Оркестар „Коло" из Тукуље

Ferencvárosi Művelődési Központ
(9. кварт Будимпеште, Haller u. 27)

Позив за предлагање добитника

СВЕТОСАВСКЕ НАГРАДЕ И ПОВЕЉЕ „САВА ТЕКЕЛИЈА" ЗА 2016.

Позивамо српске цивилне организације и српске народносне самоуправе да пошаљу своје предлоге кандидата за добијање Светосавске награде. У обзир долазе заслужни појединци или организације, који су својом дугогодишњом делатношћу знатно допринели очувању српства у Мађарској.

Такође вас позивамо да пошаљете своје предлоге кандидата за добијање Повеље „Сава Текелија". Ово признање се додељује појединцима или организацијама који су допринели на очувању културних и верских добара Срба у Мађарској.

Предлози се достављају писменим путем, на адресу Самоуправе Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat, 1055 Budapest, Falk Miksa u. 3), са назнаком: „Предлог за Светосавску награду ССМ 2016", односно „Предлог за Повељу 'Сава Текелија' 2016", или путем електронске поште, на адресу: ssm@t-online.hu

Рок да ваши предлози стигну расписивачу огласа је **15. новембар 2015**.

Информације: тел +36 1 331 53 45,
e-mail: ssm@t-online.hu

Budapest International Film Festival
Пројекција филма Желимира Жилника:

„LOGBOOK SERBASTIAN"

25. септембра у 17.00 ч.

Биоскоп „Урания"
Будимпешта, 8. кварт, Rákóczi út 21

Поводом освећења спомен-парка старих надгробних споменика и откривања спомен-плоче на месту некадашње српске цркве у Ланчугу, Печујско-барањско српско удружење и Самоуправа села срдачно вас позивају на

ДАН СРПСКЕ КУЛТУРЕ У ЖУПАНИЈИ БАРАЊА

који ће бити одржан **26. септембра 2015.** у Ланчугу

Програм:

9.30 ч. – Освећење спомен-парка старих надгробних споменика (мађарских, немачких и српских). Локација: Централно гробље, Ул. Ђерђа Доже 8

10.30 ч. – Откривање спомен-плоче на месту некадашње српске православне цркве, Ул. Лајоша Кошута 79

11.00 ч. – Српске игре – наступ Ланчушке народносне фолклорне групе

11.20 ч. – „Из прошлости ланчушких Срба" – промоција 11. броја „Барањских српских свезака" (Библиотека, Ул. Ђерђа Доже 51); „Српске цркве у Барањи" – отварање фото изложбе Стевана Поповића

Реализацију програма суфинансира Министарство културе и информисања Републике Србије

Сегединска месна српска заједница и Сегединска српска народносна самоуправа срдачно вас позивају на

ДАНЕ СРПСКЕ КУЛТУРЕ У СЕГЕДИНУ

Од 23. 09. до 7. 11. 2015.

Програм:

23. септембар, Дом маћина (улица Островски бр. 6)
18.00 – Српска музика и „плесачница". Учествују чланови КУД-а „Банат" из Деске

26. септембар – Храмовна слава у Сиригу
10.00 – Св. литургија
16.00 – Вечерње са резањем колача

1. октобар Дом маћина (улица Островски бр. 6.)
18.00 – Фото-изложба Бориса Бекића; књижевно вече Драгомира и Милана Дујмова

15. октобар – Сегедински српски клуб (ул. Шомођи бр. 3)
17.00 – Књижевно вече Стевана Бугарског, историчара из Темишвара: „Банатски бећарац – одраз тананих осећања"

21. октобар – Дом маћина (улица Островски бр. 6)
18.00 – Српска „плесачница" и гастрономско вече. Учествују чланови КУД-а „Банат" из Деске

25. октобар – екскурзија у Темишвар
Путевима Милоша Црњанског

26. октобар – Сегединска српска православна црква (ул. Шомођи бр. 3)
10.00 – Св. литургија: парастос ктиторима, донаторима и добротворима Сегединске српске православне цркве

7. новембар – Сеоски дом, Деска
16.00 - Банатски сабор

TERRA TRAVEL
Terra Travel, Gračanička 16
11000 Beograd, Srbija
+381 11 2632-921; +381 11 630-1591
Dežurni telefon: +381 64 802-6680
Telefon u Budimpešti: +36705047240
info@terratravel.rs | www.terratravel.rs

Minibus prevoz "Od vrata do vrata"

Dnevni prevoz na relacijama:
Beograd - Budimpešta - Beograd
Beograd - Beč - Beograd
Beograd - Zagreb - Beograd
Beograd - Slovenija (svi gradovi) - Beograd
Beograd - Istra (svi gradovi) - Beograd

scan and find more
/TerraTravelRS
/agencijaTerraTravel

**Информације за рубрику „Инфо"
шаљите на адресу: info.snnovine@freemail.hu
Телефон: +36 30 273 3399**

ИНФО СЕРВИС

БАНАТСКИ САБОР 2015.

У име организатора – Самоуправе Срба у Мађарској, Културног удружења „Банат" из Деске, Српске редакције Мађарског радија (Печуј) и Културног и документационог центра Срба у Мађарској, позивамо вас у Деску на двадесет први „Банатски сабор".

„Банатски сабор" је музички део „Сабора српске културе" у Мађарској. Сабор ће бити одржан у суботу 7. новембра 2015. године.

Молимо све заинтересоване хорове, солисте, инструменталисте и оркестре, односно хорове који изводе духовну музику, а који желе да учествују на сабору, да **до 1. новембра 2015.** пошаљу своје пријаве на адресу Самоуправе Срба у Мађарској (тел/факс: +36 1 331 5345). Организатори могу да прихвате само оне пријаве које стигну до назначеног рока.

Путне трошкове извођачи сносе сами (уз помоћ својих локалних самоуправа или самостално). Обрасци за пријаву се преузимају од Самоуправе Срба у Мађарској и Српске редакције Мађарског радија.

О детаљном распореду и почетку програма благовремено ћемо вас информисати.

Свима се захваљујемо на сарадњи и помоћи у остваривању наших заједничких циљева да се сачува, негује и популаризује српска песма и музика у Мађарској.

Детаљније информације:
Самоуправа Срба у Мађарској тел: +36 1 331 5345 и
Српска редакција Мађарског радија, тел: 06 72 525-080

ПРАТИТЕ ДНЕВНО ИЗДАЊЕ СНН-а НА ИНТЕРНЕТУ
WWW.SNNOVINE.COM

szerb YU grill

Аутентични српски
грил ресторан
у срцу Будимпеште!

Увек свеже
месо на жару
и најквалитетнија
пића са Балкана!

Ráday utca 61, IX кварт

Тел: +36 30 736 7996

Достављамо поруџбине
на подручју Будимпеште!

СРПСКЕ НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ✧ *Издавач:* Канцеларија Самоуправе Срба у Мађарској ✧ *За издавача:* **др Јадранка Гергев** ✧ *Главни и одговорни уредник:* **др Драган Јаковљевић** ✧ *Фотореопортер:* **Иван Јакшић** ✧ *Седиште редакције:* Nagymező u. 49, 1065 Budapest ✧ *Поштанска адреса:* Szerb Országos Önkormányzat Hivatala, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ✧ *Имејл уредништва:* **snnbudimpesta@gmail.com** ✧ Web: www.snnovine.com ✧ *Графички прелом листа:* Карољ Сабо ✧ *За штампарију Alfa Press Design Kft:* Ференц Ибош ✧ Текстуалне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ✧ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ✧ HU ISSN 2061–0238

САЛИЦАМЕСТА

Наступи будимпештанских играча фолклора

Италијанско путешествије КУД-а „Табан”

Неке од својих кореографија, „Табан” је представио на петодневном међународном фолклорном фестивалу, који је одржан у граду Нимис, на северу Италије

Фотографије чланова „Табана” са пута по Италији брзо су се проширили друштвеним мрежама, па смо радост путовања фолклораца могли да пратимо путем интернета, још током њихове турнеје.

– Позив за гостовање на овом фестивалу у Италији дошао је путем мреже интернационалних фестивала фолклора у Европи, преко које смо слали нашу понуду. Сада нам то омогућава и наша веб страница путем које сви могу да се информишу о томе ко смо, који програм нудимо и како радимо. Сада смо први пут гостовали у Италији, а одмах су се у контакту са људима овде отвориле и нове могућности. Поред домаће групе из Нимиса, гостовао је и ансамбл из Словеније, а дружили смо се и са играчима из града Атина, за које смо прво мислили да стижу из Грчке, али смо убрзо открили да постоји италијански градић тако звучног имена надомак Лација. Са расположеним Атињанима смо разговарали и о некој будућој размени гостовања – објашњава нам Душан Вуковић, руководилац „Табана”.

Овогодишње путовање у Италију било је прва турнеја за многе играче. За место у првом ансамблу није се лако изборити, а турнеја је увек велики изазов и неописиво узбуђење за све играче. Заједничко путовање прилика је за нова пријатељства, љубави и успомене за читав живот. У Нимис је овога септембра кренуло 24 играча, што је нешто мање од уобичајеног броја, јер неколико редовних чланова није било у могућности да путује. Четворочлани оркестар предводио је, и за музичку пратњу био задужен већ прекаљени Слободан Вертетић.

– У протеклом периоду смо подмладили ансамбл и осећа се смена генерација. Девојке су скоро све сада биле први пут на турнеји, а мислим да су само две играчице са дужим играчким стажем. Било је и доста нових момака. Ово је била прилика за све њих да осете део атмосфере и духа наших заједничких путовања и наступа у иностранству, мада је ово петодневно путовање било нешто мање захтевно и нисмо имали свакодневне наступе, као што је обично случај – каже наш саговорник.

Играчи и музичари КУД-а „Табан” представили су српске игре и песме на главном тргу Нимиса 6. септембра, када се одвијао централни програм. Публика је имала прилику да види атрактивне кореографије: Игре из Лесковца, Мачве, Шумадије и Шопске игре, и да ужива у ватреном српском мелосу и живописним ношњама. Фолклорци из Мађарске су заједно са осталим учесницима фестивала прошетали центром Нимиса у свечаном дефилеу, присуствовали јутарњем богослужењу и свечаном ручку, а имали су прилику и да посете вашар, који се у овом италијанском градићу одржавао.

– Дивно смо се провели и сви већ једва чекамо нову турнеју. Лепо смо се дружили и са свим новим члановима, а очекујемо и појачање сада када почиње нова школска година. Један слободан дан искористили смо да посетимо околину Нимиса, па смо се нашли у градићу Сан Даниеле, који је познат по домаћој производњи одличне италијанске пршуте. Били смо у сушари, у којој се суши 12.000 мирисних шунки, произведних по старој рецептури – испричао нам је Богдан Сабо, неизоставни члан фолклорне екипе „Табан” и „мајстор од забаве”, и додао:

– Ја сам на ово путовање у Италију понео и своју ди-џеј опрему коју користим када организујем балканске журке у Пешти. Сваке вечери смо у павиљонима, у којима смо били смештени, правили наше журке, које су биле популарне и посећене. Пуштао сам и нашу, српску музику, а долазили су и Италијани да играју са нама. Дружење је било одлично и надамо се и радујемо новим позивима и следећим гостовањима – сазнајемо од Богдана који жели да се КУД „Табан” омасови новим члановима и увек је спреман за организацију доброг провода уз музику и плес.

Од Душана Вуковића сазнајемо да је ансамбл добио позив за одлазак у Србију, у место Челарево, са којим има дугодишњу сарадњу. Ове године играчи из Србије увеличали су сентандрејску славу, а сада би „Табанаши” требало да узврате посету одласком на „Кочићеве дане” у Челарево. Традиционално, очекује се наступ ове јесени у Виљану. Све чланове ансамбла обрадовао би могући одлазак у Београд, а потребно је и обогатити програм новом кореографијом.

– Новина од ове школске године је и један час фолклорне игре у нашој школи на Тргу ружа. Сада, када је повећан број часова фискултуре, руководство школе је сматрало да би била добра идеја да један час буде посвећен фолклору, и ја сам преузео на себе да вежбам са децом. На овај начин сви ће научити основне елементе српске игре која је део нашег националног бића, а моћи ћемо да регрутујемо и нове играче или начинимо један школски ансамбл, који би обогатио школске приредбе – открива за наш лист Душан Вуковић.

За генерације српске деце на свим меридијанима усвајање основних корака српског кола део је развоја осећаја припадности заједници, нацији и култури, на исти начин на који страствени танго веже све Аргентинце, а тактови бечког валцера подгрејају срца Аустријанаца.

До неког следећег сусрета са нашим фолклорашима из КУД-а „Табан” и неког следећег повода за разговор, да подсетимо да су средства за функционисање ансамбла и ову турнеју у склопу целогодишњег програма активности, обезебеђена на конкурсима и уз подршку квартовских српских самоуправа.

Добрила Боројевић